

מאפייני הגיל המודרן שכבת ט'

שכבת ט' היא שנת הקורס – שנת ההכשרה לקראת הכניסה לשכבה הבוגרת במהלכה החניכים/ות עוברים/ות תכנים והתנסויות שנועדו להכנים/ן לשכב"ג. המטרה: להצמיח חברי/ות שכב"ג בעלי/ות חוסן, חיבור ושייכות לתנועת הצופים ולערכיה, דרך התנסות בתפיסה החינוכית של התנועה. הם/ן אלה שמיישמים/ות (עוד בתקופת חניכותם/ן) את דמות הצופה הבוגר/ת. תהליך זה הוא שינוי נקודת מבט: החניך/ה לומד/ת מהי המשמעות של היותו/ה חלק מהשכבה הבוגרת, מגדיר/ה את תפקידה בשבט ובקהילה ותוהה עליהם, ופועל/ת במסגרת גדולה יותר מאשר השנים הקודמות. אחרי חמש שנים של עיסוק בקבוצה, הוא/היא לומד/ת להעריך את השכבה לא רק כמסגרת חברתית לכיף, אלא כקבוצה בה מתקיימת גם למידה, התפתחות ושכלול כישורים – כישורי הדרכה, תקשורת, מיומנויות דמוקרטיות, מיומנויות ארגוניות וניהוליות, חברתיות וצופיות. השאלה הפנימית המלווה את השנה היא "איזה חלק אני בדבר הגדול הזה, והאם אהיה מוכן/ה לתפקיד שמחכה לי?". שנת הקורס מושתת על שלושה עקרונות מרכזיים: למידה בהתנסות, אחריות ללמידה, ולהיות המדריך/ה שנרצה שהם/ן יהיו.

מי אני? (מאפיינים התפתחותיים)

- בעל/ת חשיבה ביקורתית שמאתגרת מוסכמות- הוויכוח הוא רצון למצוא מקום, לא חוצפה.
- אני בוחן/ת זהויות ותפקידים באופן מעמיק.
- עולה בי הצורך בריגושים ובהתנסויות חדשות, העלולות להוביל גם להתנהגויות סיכון.
- חווה שינוי בקשר עם ההורים- ההורים יודעים/ות פחות ממה שקורה בפועל.
- נושא/ת מתח פנימי בין ציפיות גבוהות מעצמי לבין חוסר ביטחון.
- חשיבות גדולה להופעה, לגוף ולאופן הצגתו (עדיין קיימים הבדלים בהתפתחות הגופנית).
- אני חווה התעוררות מינית נורמטיבית והסקרנות שלי מלווה במבוכה וזקוקה בליווי.

מה מעסיק אותו/ה?

- מערכות יחסים- חברויות שמעמיקות, התאהבויות וזוגיות ראשונה.
- היחסים מתנהלים בעולם הפיזי ובדיגיטלי והגבולות ביניהם עשויים להיות מטושטשים.
- הצורך בריגושים עולה- מפגשים חברתיים, מסיבות והתנסויות שמאתגרות גבולות.
- כשנפגעים/ות ברשת- מספרים/ות לחברים/ות ומסתירים/ות מהמבוגרים.
- שיח אישי עם בינה מלאכותית מהווה מקור ידע והתפתחות, ולעיתים הופך לתלות רגשית.
- עיסוק נרחב בנעשה בתנועה ובתהליך שעובר/ת בשנת הקורס.
- שיח אישי עם בינה מלאכותית מהווה מקור ידע והתפתחות, ולעיתים מקור נחמה זמין שעלול להפוך לתלות רגשית.
- עיסוק נרחב בנעשה בתנועה ובתהליך שעובר/ת בשנת הקורס.

מה מקום הקבוצה בחיים שלי?

- הקבוצה הצופית היא לא היחידה- יש תחושת שייכות לכמה קבוצות במקביל.
- החבורות לא בהכרח לפי שכבת גיל, אלא לעיתים סביב עניין משותף, חבורות חוצות-שכבות.
- בהקשר הצופי- חיפוש חיבורים חברתיים ואחרים לשכבות הבוגרות בשבט.
- חלוקה לאחוות קטנות בשכבה- מהלך שעשוי להשפיע על המרקם החברתי.
- הלחץ החברתי גבוה והנאמנות לחברים/ות קודמת לכלל.
- חיי הקבוצה מתנהלים גם ברשת: המרחב הדיגיטלי ממשיך את מה שקורה באמת, כולל העימותים. הרשתות החברתיות הן גם זירת פגיעה, וכשמישהו/י נפגע/ת - הרוב רואים/ות, מיעוט מתערב.

איך המציאות הישראלית של השנים האחרונות השפיעה עליו/ה?

- קורונה באמצע היסודי, וכל ראשית ההתבגרות בצל המלחמה.
- מצוקה רגשית רחבה: תסמינים של פחד, חרדה ומצוקה רגשית.
- חשיפה ברשתות לתכנים קשים, מבלי שחיפשו אותם באופן אקטיבי.
- ילדי/ות יישובי הגבול חוו עקירה, אובדן שגרה וקהילה- ונדרשת רגישות ייחודית.
- ילדים/ות להורים בכוחות הביטחון נמצאים/ות במרחב ביתי מתוח- ותקופות בהן ההורה לא בבית.
- עשייה והדרכה בתוך משבר מייצרות משמעות ותקווה.

עקרונות הדרכה למדריך/ה שנת קורס

- **לתת מקום לקבוצה החברתית על כל מעגליה:** מסגרות מגוונות, חבורות חוצות-שכבות. קבוצת השווים/ות היא זירת גיבוש הזהות המרכזית של הגיל.
- **לפגוש את עולם היחסים של הגיל (חברויות, זוגיות ראשונה, מיניות מתעוררת) בליווי ראוי:** אלו התנסויות מרכזיות ומרגשות של השנה, והליווי הנכון הוא בגובה העיניים וברוגע: ההתעוררות המינית נורמטיבית, והמבוכה שמלווה אותה זקוקה למילים, וכשצריך- לבקש סיוע וכלים.
- **לקיים שיח פתוח וסקרן על העולם הדיגיטלי, כולל על שיח עם בינה מלאכותית:** להכיר בערך התמיכה שהוא מציע, לצד עידוד קשרים אנושיים.
- **לתת למציאות מקום דרך העשייה:** שגרת פעילות יציבה היא עוגן ועשייה והדרכה בתוך משבר מייצרות משמעות ותקווה.
- **אחריות על תהליך הלמידה:** מחנך/ה למחנך/ת צעיר/ה. לעודד השתתפות פעילה: לא רק להגיע, אלא להתנסות ולמשב את החברים/ות לאחווה. הפנקס האישי המלווה את השנה הופך את הלמידה לאישית ומצטברת, ופוגש את ה"אני מאמין" המתגבש של הגיל.
- **למידה בהתנסות, בהדרגה ועם חוויות הצלחה:** לזמן לחניכים/ות חוויות הצלחה ולסייע להם/ן לפתח בהדרגה את כישורי ההדרכה: מדרג נכון של אתגר הוא ההבדל בין צמיחה לצריבה, והמשוב, המעבד את החוויה, הוא חלק בלתי נפרד מהלמידה.
- **לעבוד באחוות קטנות:** אחווה של עד 15 חניכים/ות עם מדריך/ה אחד/ת מאפשרת לכל אחד/ת להתבטא, לפתח קשרים ולקבל יחס אישי.
- **להיות המדריך/ה שנרצה שהם/ן יהיו:** את המסרים החשובים ביותר חניכי/ות ט' ילמדו מהאופן שבו מדריכים אותם/ן. איך מגיבים/ות לאירוע חדשותי, איך מסבירים/ות כללי משחק - כל רגע במרחב הקבוצתי הוא הזדמנות חינוכית. הדרכה שקופה, שמלווה את המעשים בהסבר בזמן אמת, פוגשת את החשיבה הביקורתית של הגיל: מי שמאתגר/ת מוסכמות מעריך/ה במיוחד מי שמסביר/ה "למה" במקום לדרוש "כי ככה".

"אָדָם בֶּסֶף הַכֵּל, צָרִיךְ אָדָם" ל.גולדברג

חזקו ואמצו!